

Rottâsâm sovskammuu maainâs

Jis lah luuhâm mainâs almast, kote kaavnâi čáhâlig kollearni, te sáátáh imaštállâd, mane suu masa te uddâ sovaskaamuv piedgânij nuuvt jotelávt, oovtâ täälvist, meeccist. Mun lam meid smiettâm ääši, tast lii sáttám keevvâd návt:

Kuobžâ juudij meeccist já uusâi saje, kost puávtáččij täälvi viettid uádidijn. Šiev saje tuš ij táttum kavnuđ. Tot ij uázžum leđe liijkás ucce, koolgâihân tobbeen peessâđ váhá juurrâđ-uv. Tot ij uázžum leđe liijkás styereskin, mudoi tohon kolmuuččij. Tot kolgáččij pissodđ koškesin nuuvt, et suddee čäasih iä cuvñáččii uáđđee liijkás tooláá kiđđuv.

Kuobžâ aalgij leđe jo viehâ vaibâm, tot lâi ubâ keesi puurrâm nuuvt, et lâi pyereest puáidum tälvinaharij várás. Kal tot saje kolgáččij forgâ kavnuđ, mudoi sun nohádičij veikkâ kaskoo kiedi. Nahareh teddi jo vuáimálávt kuobžâ čoolmijđ, ko tot ooinij miestui kooskâst sovskammuu. Kaamuv oroi lemin ko eidu suu várás tohon kuodđum já vaibâm kuobžâ kuántui siisâ já nohádičij tállán.

Kumppi lâi láppám valves já ruotâi ohtuu meeccist. Tot lâi vaibâm já halijđij váhá vuoiñâstid, mutâ vistig koolgâi kavnuđ torvolâš saje, kuus tuostáččij orostid. Ijhân tom tiättám, veikkâ mottoom kuobžâ puáđáččij suu kivsedid. Ääigis ko kumppi uusâi vuoiñâstemsaje, te tot ooinij šiev sovskammuu miestui kooskâst mudágávt čiähusist. Kumppi kuántui kammuu siisâ já nohádičij.

Riemnjis njolgestij tuđávâžžân pálgá mielđ, tot lâi eidu koddám njuámmil já puurrâm tom, čuávji lâi aabâs tievâ. Riemnjis halijđij peessâđ váhâs vuoiñâstid, mutâ vistig koolgâi kavnuđ torvolâš saje, et aainâskin kuumpih iä pesáččii härđid suu njaalgâ naharijđ. Riemnjis kejádâlâi soojijđ já smietâi, et ličij ávhálâš máttid kuárñuđ. Puávtáččij kuárñuđ muorân toorvon vuoiñâstid, mutâ ko ij määtii, te ij määtii. Riemnjis ko jooskâi muorâi kejâdem já jurgâlij čolmijdis vyeliláá, te ooinij sovskammuu. ”No tuothân tot ličij šiev vuoiñâstemsaje, tohon ij kumppikin ibbeerd puáttid”, smietâi riemnjis já kuántui siisâ já nohádičij.

Njaalâ lâi vuálgám vuálus tuoddârijn, ko purrâmuš tobbeen kiäppânij. Lâi pággu vyelgiđ miácán purrâmuš uuccâđ, ko lâi nuuvt nelgi, veikkâ meeccist lijji-uv riämnjáh -njaalâ vajaliih. Njaalâ lâi kavnuđ meeccist pyereest-uv purrâmuš já ááigui tääl vyelgiđ maasâd tuoddârân, mutâ arvâlij vistig váhá vuoiñâstid. Koolgâi vain kavnuđ torvolâš vuoiñâstemsaje, kuus iä riemnjáh pesáččii suu härđid. Njaalâ jurâdičij muorâi tyehin já miestui kooskâin já teeivâi viijmâg sovskammuu. ”Tuot kale lii jo pyereest čiähusist, toho iä riämnjáh kaavnâ”, smietâi njaalâ já kuántui kammuu siisâ já nohádičij.

Neeti njuškiistâlâi muorâin, muorâin lâi pyeri orroodđ, iä peessâm stuárráábeh elleeh suu hommâid härđid. Uáđđim muorâst tuš lâi váhá vaigâd, neeti lâi nuuvt häppilis ellee, et uádidijn-uv sun juurâi já lihâdičij nuuvt, et ij táttum uáksisyereest pissodđ. Motomin lâi sáttum nuuvt-uv, et neđe naharijđ lâi puáttám hettid vuoráččâs, ko neeti lâi vahâgist kuárjidâm liijkás alda ton piervâl. Tääl neeti-uv lâi kejádâlmin ijjasaje olssis, ko alme lâi ton hámásâš, et iho sáttáččij veikkâ arvestid. Muorâin ij oinum tuárvi suohis saje, mii ličij toollâm neđe koškesin, jis arvaaččij. Enâmân kejâdičij neeti fakkist ooinij sovskammuu, mii sováččij pyereest ijjasaijeen. Neeti luáštádáđâi várugávt muorâst já livkkâi kammuu siisâ já nohádičij.

Puoidâ lipčodij tuohuteehi keeđgij já viäddái loomijn, tot lâi uáli tuđávâš eellimsis, ko uážui jotteed rijjâ já härdihánnáá keeđgiuovâin. Ulmuuh-uv tiptii suu leđe taam ääigi ráávhust, ko kunâgâsah iä innig tarbâšâm puoiduučevdiiturhâid, já ulmuuh lijjii tom-uv hoksám, et jis puoidâ áásá táálu alda, te iä puohlágáneh säpligeh pilled sii tävirijd ráájuin já kiällárijn. Livhedijnis tonjâsij kooskâst puoidâ huámmášij sovskammuu miestui kooskâst já tiätuängir ko lâi, te livkkái siisâ tutkâđ tom pyerebeht. Times já liegâs oroi saje lemin, puoidâ arvâlij vuoiñâstid váhás ääigi nuuvt torvolii saajeest já nohâdij.

Nirppi, meeci ucemus piätuellee, koolgâi ain váruttid stuárráábijd elleid. Tondet tot juuđij-uv táválávt čiähusist, säplig loomijn lâi pyeri piättáástállâđ. Niirpist lâi távjá nelgi já tondet tot saatij vyełgiđ purrámuš haahâđ talle-uv, ko eres peivipiätuelleeh lijjii jo uáđimin. Mottoom salâstemreeisust nirppi teeivâi puáttid sovskammuu alda, tot mielâstui kammui, ko saje oroi lemin nuuvt liegâs já torvolâš. Nirppi meridij pääccid kammui aassâđ, ko tot lâi suottâsub aassâmsaje ko lahtâ säpligluámi.

Kuobžâ lâi kavnam olssis šiev peesi táálván. Kumppi, riemnjis, njaalâ, neeti, puoidâ já nirppi lijjii halijdâm váhás vuoiñâstid torvoost, mutâ sij lijjii-uv meid nohâdám kuhheeb ááigán. Puohah odđii nuuvt njálgáht já lussâđávt, et iä huámmášâm kocceedgin ubâ täälvist, puohah peic nirppi, kiäst lâi ain tyellittáli nuuvt nelgi, et koolgâi eelliđ saalâstmin. Mut jyehi salâstemreeisust nirppi maacâi sovskammuu siisâ vuoiñâstid.

Mottoom peeivi täälvi maņa piäivâš lieggij uccâ ládduu nuuvt, et tohon oovdebčoovčâ monnejum čuoškâmaneh algii otânâššâđ. Muádi oho keejist láádust pajanij čuoškâcagge. Čuoškah kirdelii ohtâ oovtâkuávlun, nubbe nubekuávlun, já mottoom sist kiirdij sovskammuu luus. Sovskammust pajanij lieggâ áimu, lijjiihân tobbeen ennuu ässeeh. Čuoškâst lâi meid haalu váhá vuoiñâstid já liegâdállâđ, nuuvtpa tot kuántui kammui siisâ. Uccâ čuoškâš ij páaccám ruojâs oolâ niirpi paaldân viállâđ, mut caaņâi tom lappâđ já meid puoiduu lappâđ já neđe lappâđ já njaalâ lappâđ já riämnjá lappâđ já kuumpi lappâđ já majemustáa vala kuobžâ-uv lappâđ. Kamunjuuneest tot kaavnâi šiev saje, kuus tot orostij.

Vuoiñâstijnis čuoškân šoodâi nelgi. Nelgičovjijn tot huámmášij maidnii timmáid tast alda já arvalij čuoggid toos, jis veikkâ tobbeen purrámuš kavnuuččij. Čuoškâ tiállái njamonjuunes timmâ sajan já njomâškuodij, mutâ vuoi, tot timmâ saje lâi-uv kuobžâ njune. Kuobžâ suorgânij já suutâi, ko miinii suu njunán čuoggii. Suorgândijnis kuobžâ ij muštâm, kost sun lâi já pajanij nuuvt jotelávt, et sovskaamuv rottâsij já puoh ton ässeeh kirdii tuohuteehi miestui oolâ já vuálá. Elleeh suorgâni, ko huámmášii kiäigijn sij lijjii uáđđám paldlúvâi. Tastko sij pessii juolgijdis oolâ, te puohah patarii kiäinuuisis. Miestui kooskân ij páaccám innig ko rottâsâm sovskaamuv.

čällee: Miina Seurujärvi

Koččâmâšah:

1. Maggaar uáđđimsaje kuobžâ uusâi?
2. Maggaar uáđđimsaje kuobžâ kaavnâi?
3. Moh eres elleeh kavni siämmáá uáđđimsaje?
4. Kalle ellee sovkammust loppâloopâst lâi?
5. Mondiet kuobžâ suutâi?
6. Maht te keevâi loopâst?